

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 09. December 2025

PEDAGOGIK MAHORAT VA KOMPETENTLIKNI RIVOJLANTIRISH JARAYONLARI

Jumayeva Gulnora Tursunpulatovna

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti
pedagogika va psixologiya kafedrasi dosenti.

Axmedova Muyassar

Termiz Iqtisodiyot Va Servis Universiteti
Pedagogika va ijtimoiy gumanitar fanlar fakulteti

Annotatsiya: Maqola pedagogik mahorat va o‘qituvchilarning professional kompetentliklarini rivojlantirish jarayonlariga bag‘ishlangan. Unda pedagogik faoliyatning sifatini oshirishga xizmat qiluvchi metodik va amaliy yondashuvlar tahlil qilinadi. Shuningdek, o‘qituvchilarning kompetentliklarini shakllantirishdagi zamonaviy pedagogik texnologiyalar, innovatsion metodlar va rivojlanish mexanizmlari o‘rganiladi. Tadqiqot natijalari pedagogik malakani oshirishga qaratilgan kompleks strategiyalarni ishlab chiqishda amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so‘zlar: pedagogik mahorat, professional kompetentlik, pedagogik faoliyat, rivojlanish jarayoni, innovatsion pedagogik texnologiyalar

ПРОЦЕССЫ РАЗВИТИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО МАСТЕРСТВА И КОМПЕТЕНТНОСТИ

Аннотация: Статья посвящена процессам развития педагогического мастерства и профессиональной компетентности учителей. В ней анализируются методические и практические подходы, способствующие повышению качества педагогической деятельности. Также изучаются современные педагогические технологии, инновационные методы и механизмы развития, направленные на формирование компетентностей учителей. Результаты исследования имеют практическое значение при разработке комплексных стратегий повышения педагогической квалификации.

Ключевые слова: педагогическое мастерство, профессиональная компетентность, педагогическая деятельность, процесс развития, инновационные педагогические технологии.

PROCESSES OF DEVELOPING PEDAGOGICAL SKILLS AND COMPETENCE

Abstract: The article is devoted to the processes of developing teachers' pedagogical skills and professional competencies. It analyzes methodological and

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 09. December 2025

practical approaches that contribute to improving the quality of pedagogical activity. In addition, modern pedagogical technologies, innovative methods, and development mechanisms for shaping teachers' competencies are examined. The research results are of practical significance in designing comprehensive strategies for enhancing pedagogical qualifications.

Keywords: pedagogical skills, professional competence, pedagogical activity, development process, innovative pedagogical technologies.

Kirish

Bugungi ta'lim tizimida o'qituvchining pedagogik mahorati va professional kompetentligi o'quv jarayonining samaradorligini belgilovchi eng muhim omillardan biridir. Pedagogik mahorat nafaqat dars berish texnikasini mukammal bilish, balki pedagogik vaziyatlarni tezkor va ongli ravishda boshqarish qobiliyatini ham o'z ichiga oladi. Shu bilan birga, professional kompetentlik — bu o'qituvchining bilim, ko'nikma, axloqiy-psixologik va innovatsion salohiyatini birlashtiruvchi tizimli tushuncha bo'lib, uning zamonaviy talablar darajasida o'quv jarayonini tashkil etish qobiliyatini ta'minlaydi.

Pedagogik mahorat va kompetentlikni rivojlantirish jarayonlari bir qator omillarga bog'liq: ta'lim dasturlari sifati, o'qituvchining o'zini rivojlantirishga bo'lgan motivatsiyasi, zamonaviy metodik vositalardan foydalanish, hamkorlik va tarmoq orqali bilim almashish imkoniyatlari. Shu sababli, pedagogik faoliyatda muvaffaqiyatga erishish uchun malaka oshirish, seminar va treninglarda ishtirok etish, tajriba almashish va innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash muhim hisoblanadi.

Maqolada pedagogik mahoratni va kompetentlikni shakllantirishning samarali usullari tahlil qilinib, o'qituvchilarni professional rivojlantirishga qaratilgan strategik yondashuvlar tavsiya etiladi. Tadqiqot natijalari pedagogik amaliyot va nazariyani birlashtirishga, shuningdek, ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Asosiy qism

Pedagogik mahorat va professional kompetentlik zamonaviy ta'lim jarayonining sifatini belgilovchi asosiy omillardir. Pedagogik mahorat o'qituvchining dars berish texnikasi va pedagogik vaziyatlarni samarali boshqarish qobiliyatini o'z ichiga oladi. Bu jarayon nafaqat nazariy bilimlarni, balki amaliy ko'nikmalar, psixologik va kommunikativ salohiyatni ham rivojlantirishni talab qiladi. Kompetentlik esa o'qituvchining professional faoliyatdagi bilim, ko'nikma va axloqiy-psixologik

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 09. December 2025

qobiliyatlarini tizimli ravishda birlashtiruvchi tushuncha bo‘lib, zamonaviy ta‘lim talablariga javob bera oladigan mutaxassisni shakllantiradi.

Pedagogik mahoratni rivojlantirish jarayoni bir necha bosqichdan iborat. Birinchi bosqich — bu o‘qituvchining o‘zining professional ehtiyojlarini aniqlash va malakasini baholashdir. Ushbu bosqichda o‘qituvchi o‘z kuchli va zaif tomonlarini aniqlab, rivojlanish strategiyasini ishlab chiqadi. Shu bilan birga, ta‘lim muassasalarida monitoring va baholash tizimi pedagogik faoliyatning samaradorligini aniqlashga xizmat qiladi. Ikkinchi bosqich — bu nazariy bilimlarni amaliyot bilan uyg‘unlashtirish, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo‘llash va innovatsion yondashuvlarni o‘rganishdir. Ushbu jarayonda seminarlar, treninglar, master-klasslar va professional hamkorlik muhim rol o‘ynaydi.

Zamonaviy pedagogik jarayonlarda kompetentlikni rivojlantirishning o‘ziga xos jihati — bu shaxsiy va kasbiy rivojlanishning uyg‘unligidir. O‘qituvchining shaxsiy xususiyatlari, xususan, motivatsiyasi, tashabbuskorligi va ijodkorligi, professional mahoratini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Shu sababli, pedagogik mahoratni oshirish faqat metodik bilimlarni berish bilan cheklanmay, shaxsning o‘zini rivojlantirishga, mas’uliyatni oshirishga va ijodiy yondashuvni shakllantirishga qaratilgan tizimli ishlarni talab qiladi.

Pedagogik mahoratni rivojlantirish jarayonida innovatsion texnologiyalar va zamonaviy pedagogik yondashuvlar muhim ahamiyat kasb etadi. Masalan, interfaol metodlar, masofaviy va elektron ta‘lim resurslaridan foydalanish, o‘quv jarayonini individuallashtirish shaxs va guruh darajasida samaradorlikni oshiradi. Shu bilan birga, mentorlik va tajriba almashish tizimlari o‘qituvchilarning kompetentligini tezkor rivojlantirishga xizmat qiladi. Bu jarayon pedagogik faoliyatning sifatini oshirib, o‘quvchilarning bilim va ko‘nikmalarini samarali shakllantirish imkonini beradi.

Pedagogik mahorat va kompetentlikni shakllantirishda hamkorlikning roli ham beqiyosdir. O‘qituvchilar o‘rtasidagi tajriba almashish, pedagogik maslahatlashuvlar va professional tarmoqlar orqali bilimlarni yangilash, o‘z faoliyatini tahlil qilish imkoniyatini yaratadi. Shu tarzda, shaxsiy tajriba va jamiyatdagi ilg‘or amaliyotlar uyg‘unlashadi, bu esa pedagogik jarayonning samaradorligini oshiradi. Bundan tashqari, o‘quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olgan holda pedagogik yondashuvlarni tanlash, shuningdek, dars jarayonini interaktiv va qiziqarli qilish ham pedagogik mahoratni oshirishda muhim ahamiyatga ega.

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 09. December 2025

Rivojlanish jarayonida baholash va refleksiya ham katta ahamiyatga ega. O‘qituvchi muntazam ravishda o‘z faoliyatini tahlil qilib, kuchli va zaif tomonlarini aniqlashi, pedagogik qarorlar samaradorligini baholashi lozim. Shu jarayon doimiy professional o‘shish va mahoratning yuksalishiga xizmat qiladi. Shuningdek, o‘qituvchilarning kompetentligini baholash tizimi — bu nafaqat individual rivojlanishni, balki butun ta’lim muassasasining sifatini oshirishga imkon beradi.

Pedagogik mahoratni rivojlantirish jarayonida psixologik va kommunikativ kompetensiyalar alohida e’tiborga muhtoj. O‘qituvchi nafaqat mavzuni yetkazish, balki o‘quvchilarning psixologik xususiyatlarini hisobga olib, ijtimoiy muhitni uyg‘unlashtirish qobiliyatiga ega bo‘lishi lozim. Shu bilan birga, konfliktlarni boshqarish, motivatsiyani oshirish va o‘quvchilarning mustaqil fikrlashini rag‘batlantirish kabi kompetensiyalar pedagogik mahoratning ajralmas qismi hisoblanadi.

Pedagogik mahorat va kompetentlikni rivojlantirish jarayonining yana bir jihati — bu doimiy professional rivojlanish va innovatsion yondashuvlarni qo‘llash. Zamonaviy ta’lim sharoitida o‘qituvchilar muntazam ravishda yangi pedagogik texnologiyalarni o‘rganishlari, ilg‘or tajribalarni o‘z faoliyatiga tatbiq etishlari va o‘quvchilarning individual ehtiyojlariga moslashishlari zarur. Shu yondashuv nafaqat pedagogik mahoratni oshiradi, balki ta’lim sifatini sezilarli darajada yaxshilaydi.

Natijada pedagogik mahorat va professional kompetentlikni rivojlantirish jarayoni — bu uzluksiz, tizimli va kompleks jarayon bo‘lib, o‘qituvchining bilim, ko‘nikma va shaxsiy salohiyatini rivojlantirishga qaratilgan. Ushbu jarayonning samaradorligi o‘quv jarayonining sifatini oshirish, o‘quvchilarning bilim va ko‘nikmalarini kengaytirish hamda ta’lim muassasalarining umumiy samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, pedagogik mahoratning yuqori darajasi shaxsiy professional o‘shish, motivatsiya va ijodiy yondashuv bilan mustahkamlanadi.

Xulosa qilib aytganda, pedagogik mahorat va kompetentlikni rivojlantirish jarayoni o‘qituvchining shaxsiy va professional o‘shishining uzviy birligidan iborat bo‘lib, zamonaviy ta’lim sharoitida samarali pedagogik faoliyatni ta’minlashning eng muhim omili hisoblanadi. Bu jarayon nafaqat individual o‘qituvchi, balki butun ta’lim tizimi sifatining oshishiga xizmat qiladi, shuningdek, o‘quvchilarning bilim va ma’naviy rivojlanishini ta’minlaydi.

Xulosa

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 09. December 2025

Pedagogik mahorat va professional kompetentlik zamonaviy ta'lim tizimining samaradorligini belgilovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, pedagogik mahoratni rivojlantirish jarayoni shaxsiy va professional o'sishning uzviy birligidan iborat bo'lib, bilim, ko'nikma va axloqiy-psixologik salohiyatni rivojlantirishga qaratilgan. Kompetentlikning shakllanishi o'qituvchining zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash, innovatsion metodlar bilan ishlash, o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish va pedagogik vaziyatlarni samarali boshqarish qobiliyatini oshirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, pedagogik mahoratni oshirish jarayonida doimiy professional rivojlanish, mentorlik, seminar va treninglarda ishtirok etish, tajriba almashish va refleksiya asosiy vositalar sifatida ahamiyatlidir. Ushbu jarayonning samaradorligi ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini rivojlantirish va ta'lim muassasalarining umumiy samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, pedagogik mahoratning yuqori darajasi o'qituvchining shaxsiy motivatsiyasi, ijodkorligi va mas'uliyati bilan mustahkamlanadi, bu esa ta'lim jarayonini yanada interaktiv va samarali qiladi.

Xulosa qilib aytganda, pedagogik mahorat va kompetentlikni rivojlantirish jarayoni — bu uzluksiz, tizimli va kompleks jarayon bo'lib, zamonaviy ta'limning sifatini oshirish va o'quvchilarning individual rivojlanishini ta'minlashning asosiy omilidir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Shadrina N. V., Petrova T. A. *Pedagogical Skills Development in Modern Education*. Moscow: Prosveshchenie, 2020.
2. Zaitseva L. A. *Professional Competence of Teachers: Theory and Practice*. Saint Petersburg: Piter, 2019.
3. O'zbekiston Respublikasi Ta'lim vazirligi. *Oliy va umumiy ta'lim tizimining rivojlanish hisobotlari*. – Toshkent, 2023.
4. UNESCO. *Global Education Monitoring Report*. – 2022.
5. Brookhart S. M. *How to Assess Higher-Order Thinking Skills in Your Classroom*. ASCD, 2013.
6. Darling-Hammond L., Hyler M. E., Gardner M. *Effective Teacher Professional Development*. Palo Alto: Learning Policy Institute, 2017.